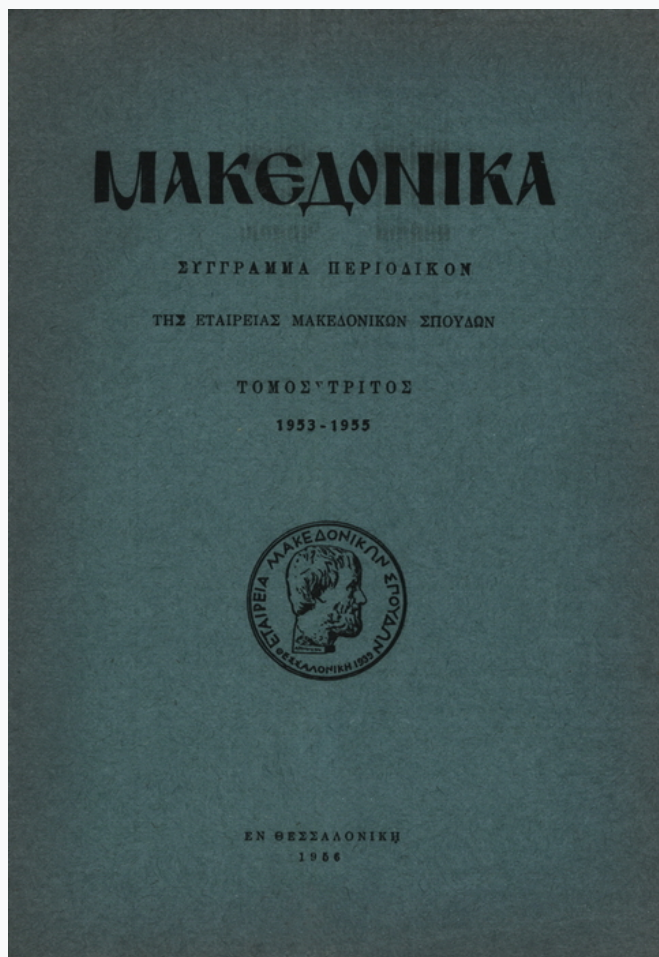

Μακεδονικά

Τόμ. 3 (1956)

Τηλεμάχου Αγγέλου, Μεγάροβον καί Τύρνοβον τα δύο ελληνικά φρούρια της πόλεως Μοναστηρίου καί φωλεά του Ελληνισμού της Δυτικής Μακεδονίας

Στίλπων Π. Κυριακίδης

doi: [10.12681/makedonika.1138](https://doi.org/10.12681/makedonika.1138)

Copyright © 2015, Στίλπων Π. Κυριακίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κυριακίδης Σ. Π. (1956). Τηλεμάχου Αγγέλου, Μεγάροβον καί Τύρνοβον τα δύο ελληνικά φρούρια της πόλεως Μοναστηρίου καί φωλεά του Ελληνισμού της Δυτικής Μακεδονίας. *Μακεδονικά*, 3, 458–459.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.1138>

τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας. Κατόπιν, εἰσερχόμενος εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς πόλεως, πραγματεύεται πρῶτον διὰ βραχέων περὶ τῆς ἀρχαίας Εἰδομένης. Τὰ λεγόμενα δυστυχῶς δὲν εἶναι ἀπηλλαγμένα σφαλμάτων. Ἄξια προσοχῆς εἶναι τὰ εὐθὺς κατόπιν λεγόμενα περὶ κτίσεως καὶ αὐξήσεως αὐτῆς ἀπὸ μικροῦ χωρίου εἰς πόλιν, τὰ περὶ τῶν κατοίκων αὐτῆς, τῶν προκρίτων, τῶν ἀρχῶν, τῆς διοικήσεως, τῶν ἐκκλησιῶν, τῶν ἱερέων, τῶν σχολείων, τῶν διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν, τῶν σχέσεων μεταξὺ Χριστιανῶν καὶ Τούρκων, τῆς ψυχαγωγίας, τῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων. Τὰ τελευταῖα εἶναι πολὺ συνοπτικά. Πολὺ ὅμως σπουδαιότερα εἶναι τὰ ἐπόμενα κεφάλαια, τὰ ὅποια ἀναφέρονται πλεον εἰς τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα. Αἱ πληροφορίες, τὰς ὁποίας παρέχει ὁ συγγραφεὺς, μαζὶ μὲ τὸ πλῆθος τῶν ὀνομάτων τῶν ἀγωνιστῶν καὶ τῶν ἐθνομαρτύρων, οἱ ὁποῖοι ἔπασαν ὑπὸ τὸ δολοφονικὸν ἐγχειρίδιον τῶν Βουλγάρων κομιτατζήδων, ἀποτελοῦσι πλουσίαν πηγὴν διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ μεγάλου τούτου ἐθνικοῦ ἀγῶνος ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ.

Ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι, πρὶν ἀκόμη ἀρχίσῃ ἡ δρᾶσις τοῦ ἐν Ἀθῇναις Μακεδονικοῦ Κομιτάτου, οἱ ἐντόπιοι, αἰσθανόμενοι τὸν ἐκ τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας κίνδυνον, εἶχον προβῇ εἰς τὴν ὁργάνωσιν ἀμυντικοῦ σωματείου ὑπὸ τὸ ὄνομα μὲν «Φιλικὴ Ἑταιρεία», τὸ ψευδώνυμον δὲ «Φιλόπτωχος ἀδελφότης», τὸ ὁποῖον βραδύτερον πλείστας ὑπηρεσίας παρέσχεν εἰς τὰ κατὰ τῶν Βουλγάρων ἀγωνιζόμενα ἑλληνικὰ ἀνταρτικά σώματα, καταπληκτικὸν δὲ εἶναι τὸ πλῆθος τῶν ἀγωνιστῶν οὐ μόνον ἐντὸς τῆς πόλεως, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ μικρότερα ἀκόμη χωρία τῆς περιοχῆς, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δεικνύει τὸ ζωηρότατον ἑλληνικὸν αἷσθημα τῶν κατοίκων, μολοντί ἡ γλῶσσα, τὴν ὁποίαν ὠμίλουν, δὲν ἦτο ἡ ἑλληνικὴ. Ὁ συγγραφεὺς δύναται νὰ εἶναι ὑπερήφανος, διότι ἀπέδειξεν ἡλίου φαινότερον ὅ,τι ἐπεθύμει νὰ ἀποδείξῃ, τὴν συμβολὴν δηλονότι τῆς πατρίδος του εἰς τοὺς ἀπελευθερωτικούς ἀγῶνας.

ΣΤΙΛΠΩΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

Τηλεμάχου Ἀγγέλου, Μεγάροβον καὶ Τύρνοβον τὰ δύο ἑλληνικά φρούρια τῆς πόλεως Μοναστηρίου καὶ φωλεὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας. Θεσσαλονίκη 1954. 8ον, σ. 39.

Ὁ συγγραφεὺς, καταγόμενος ἐκ Μεγαρόβου καὶ ἕγγονος τοῦ ἐθνομάρτυρος Μηνᾶ Βίστα, ζήσας ἐπὶ μακρὸν ἐν Ἀμερικῇ, παρέχει ἐν τῷ προλόγῳ ἐνδιαφερούσας πληροφορίες διὰ τὰς δύο κωμοπόλεις κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας, ἐκθέτων τὰς ἀναμνήσεις του ἀπὸ τῶν παιδικῶν του χρόνων καὶ παραθέτων κατάλογον ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν καὶ προσώπων, καταγομένων ἐξ αὐτῶν. Τὸ κύριον μέρος τοῦ ἔργου ἀφορᾷ εἰς τὴν κατὰ τὸ 1852 γενομένην, ὥς λέγει, ἀπόπειραν ἐπαναστάσεως κατὰ τῶν Τούρκων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ πάππου του. Ἐκ τῶν παρεχομένων πληροφοριῶν προκύπτει

ὅτι πολλοὶ Μεγαροβίται, ἀνησυχοῦντες ἐκ τῆς ἀρξαμένης ὑπὸ Ρώσων μοναχῶν σλαβοβουλγαρικῆς προπαγάνδας ἀνὰ τὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας Μοναστηρίου, συνέπηξαν ἐπαναστατικὴν ὁργάνωσιν, ἣτις ὁμως, προδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Πελαγονίας Βενεδίκτου, δὲν ἠδυνήθη νὰ δράσῃ, συλληφθέντος τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς καὶ μεταχθέντος εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου καὶ ἀπέθανεν εἰς τὰς φυλακάς. Ἐν τέλει δημοσιεύεται καὶ ἔμμετρος ἐξιστόρησις τῶν γεγονότων, ἣν πολὺ ποιητικῇ, ὑπὸ τοῦ ἐκ Φλωρίνης Δημ. Γ. Τσιαπάνου.

ΣΤΙΛΠΩΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

Α. Κανατσούλη, Μακεδονικὴ προσωπογραφία (Ἀπὸ τοῦ 148 π.Χ. μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Μ. Κωνσταντίνου). Θεσσαλονίκη 1955. (=Ἑλληνικά. Παράρτημα 8). 8ον, σ. 183.

Ποίαν σημασίαν ἔχει ὁ καταρτισμὸς προσωπογραφίας πλήρους τῶν γνωστῶν ὁπωσδήποτε προσώπων μιᾶς ἱστορικῆς περιόδου διὰ τὴν πληρεστέραν γνῶσιν αὐτῆς δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ ἐρμηνευθῇ. Βεβαίως καὶ ἄνευ τῶν προσωπογραφικῶν ἔργων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν εἰδήσεων τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἐπιγραφῶν εἶναι δυνατόν νὰ γραφῇ ἡ πολιτικὴ ἱστορία ἐνὸς λαοῦ εἰς τὰς μεγάλας αὐτῆς γραμμάς. Αἱ περισωθεῖσαι ὁμως ἐπιγραφαί, τῶν ὁποίων τὸ πλῆθος ὁσημέραι αὐξάνει ἐκ τῶν νέων εὗρημάτων, ὀλίγαι μόνον ἀναφέρονται εἰς σπουδαῖα πολιτικὰ γεγονότα· αἱ πλεῖσαι ἀναφέρονται εἰς τοπικὰ γεγονότα καὶ πρόσωπα, οἷον λατρείας, ἀγῶνας, δωρεάς, εὐεργεσίας, τιμὰς πρὸς ἐπιτοπίους εὐεργέτας ἢ ἀρχοντας κ.τ.τ., τὰ ὅποια ἐὰν δὲν ἔχουν τὴν σημασίαν τῶν μεγάλων πολιτικῶν γεγονότων, εἶναι ὁμως σπουδαῖα διὰ τὴν γνῶσιν τοῦ ἀρχαίου βίου, τοῦ τε δημοσίου καὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ καὶ τοῦ θρησκευτικοῦ. Τὴν σπουδαιότητα δ' αὐτῶν αὐξάνει τὸ γεγονός, ὅτι περὶ τοῦ κατ' ἰδίαν βίου τῶν πόλεων καὶ πολλάκις καὶ ἐπαρχιῶν ὁλοκλήρων σπανίως ὁμιλοῦν οἱ συγγραφεῖς. Κατὰ ταῦτα ἡ συγκέντρωσις τῶν ὀνομάτων τῶν εἴτε εἰς τὴν γενικὴν εἴτε εἰς τὴν τοπικὴν ἱστορίαν κατὰ μίαν ὠρισμένην περίοδον δρασάντων προσώπων μετὰ σημειώσεως τῶν ἰδιοτήτων καὶ τῆς δράσεως αὐτῶν ἀποτελεῖ χρησιμώτατον βοήθημα διὰ τοὺς περὶ τὴν περίοδον ταύτην ἀσχολουμένους ἱστορικούς καθὼς καὶ τοὺς ἀρχαιολόγους, πρὸς ἐρμηνείαν τῶν ἐκάστοτε εὕρισκομένων νέων ἐπιγραφῶν· ἰδιαιτέραν δὲ σημασίαν ἔχει διὰ τὰ δημογραφικὰ προβλήματα, τὰ προβλήματα δηλονότι τῆς συγκροτήσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῶν πόλεων καὶ τῶν ἐπαρχιῶν ἐξ ἐνὸς ἢ πλείονων ἐθνῶν.

Προσωπογραφίαι, ἀφορῶσαι εἰς τὴν Μακεδονίαν, ὥς παρατηρεῖ ὁ συγγραφεὺς ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ ἔργου του, ἔχουν ἐκδοθῇ μέχρι τοῦδε δύο, ἡ μὲν ὑπὸ τοῦ Berge διὰ τοὺς χρόνους τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ Schoch, περιλαμβάνουσα τοὺς ἀπὸ τοῦ βασιλέως τούτου μέχρι τοῦ 168 π.Χ. χρόνους. Τρίτη ἔρχεται ἡ παρούσα, ἡ ὁποία περιλαμβάνει τοὺς ἀπὸ τοῦ